

21 mei, 2020

Aan de leden en belangstellenden van Respondeo,

Beste mensen,

Het is jammer dat wij op 9 mei niet gewoon bij mekaar konden komen om elkaar te ontmoeten. We zouden elkaar namelijk veel te vertellen hebben gehad, omdat de impact van het coronavirus op ieder van ons groot is. Op z'n minst op de gewone dingen van alledag. Daarbij komt dat die impact ook nog eens dicht aanligt tegen een belangrijk Rosenstock-Huessy thema. Het laat namelijk (weer) zien hoezeer wij wereldwijd met elkaar verbonden, zo niet opgescheept zitten. Dat is immers het thema van zijn Sociologie: de vraag hoe wij, die als het ware met elkaar in een te kleine ruimte zitten, als burens kunnen samenleven. Wij moeten het tenslotte met elkaar zien te rooien en dat lukt alleen maar als wij dragers zijn van de verworvenheden van de langdurige golven van de tijd. Ja, wij delen wereldwijd de gevolgen van hetzelfde virus, en juist die nabijheid trekt vaak kleine gemeenschappen uit elkaar. Gemeenschappen, die nu afstand moeten houden, zoals ook wij als vereniging Respondeo. Met dit rondschrijven willen we dat een beetje goedmaken.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

1. Terugblik op de najaarsbijeenkomst
2. Digitale communicatie, website, podcast
3. Discussie over Charles Taylor en Rosenstock-Huessy

We vragen de leden aan die discussie deel te nemen via de WhatsAppfaciliteit. Daarover later meer.

Uit het bestuur

Naast kleinere organisatorische dingen hebben de volgende bezigheden wat meer aandacht gevraagd:

- Allereerst de najaarsbijeenkomst samen met de Girardkring en met als inleider Hans Boutelier. Dat was een levendige bijeenkomst. Vanuit het thema secularisatie werden allerlei gezichtspunten van verdere reikwijdte aangedragen om de tijd waarin we leven te verstaan: de heimelijke slachtoffermechanismen (Girard) en de langer lopende lijnen die Rosenstock-Huessy trekt in de geschiedenis (een thema waar Jan Kroesen een levendige bijdrage aan leverde). Opmerkelijk was dat op het moment waarop Hans Boutelier enigszins relativerend deed over de blijvende betekenis van de christelijke traditie hij zowel Girard leden als Rosenstock-Huessy getrouwen op zijn weg vond, rondom het probleem: wie loopt voorop? Wie neemt het initiatief? Want die eenlingen die nieuwe problemen aanhangig maken en ongebaande wegen gaan zijn ook degenen die de klappen opvangen. Waar halen zulke mensen de inspiratie vandaan?
- Digitale communicatie en website: het is eerder ook thema geweest op de ledenvergadering en heeft bij alle vergaderingen ook het bestuur bezighouden. In het begin lijkt het natuurlijk iedereen een goed idee, maar het is nog niet zo gemakkelijk om in te vullen. Er is ook een bericht naar de leden gegaan met het verzoek hun 06 nummer aan onze secretaris door te geven, zodat kleine berichtjes en reacties op de website of andere zaken ook via dit nummer kunnen worden doorgegeven. Binnenkort zorgt Egbert Schrotten dat de nieuwe website online komt. Een website moet ook een redactie hebben. Egbert, Wilmy en Otto nemen die taak op zich.
- Podcast: het bestuur heeft Kurt Kooiman en Freek Schöder gevraagd een podcast te maken die een inleiding geeft op Rosenstock-Huessy. Een aantal leden hebben zij

kunnen interviewen, maar toen kwam het coronavirus ertussen. Met wat ze nu hebben zullen ze een voorlopig resultaat naar voren brengen. Het bestuur zal bericht geven wanneer dat er allemaal is.

- De voorjaarsbijeenkomst wordt nu najaarsbijeenkomst, met hetzelfde thema en hopelijk een ledenvergadering, als het weer kan. We komen nog terug op de datum.

Met dat alles hebben we het als bestuur goed met elkaar. We zitten niet alleen te organiseren, maar het werk van Rosenstock-Huussy blijft onszelf levendig bezighouden in onze gesprekken. Enkelen van ons zijn een tijdlang door werkloosheid getroffen, maar doorgaans is ieder van ons tamelijk bezet in drukke banen. En daarbij wisselen wij ook het nodige uit over de vraag in hoeverre onze banen passen bij onze levensbanen op langere termijn en bij de banen die Rosenstock-Huussy in de heilsgeschiedenis trekt. Maar we zijn ons ook bewust dat we met Respondeo zelf, zal dat een voortzetting krijgen, ongebaande wegen moeten gaan. Dat is allemaal proberen, “versuchen”, zoals het mooi in het Duits heet, maar we hopen dat onze leden en belangstellenden van hun kant ook mee proberen. Laat wat horen op de WhatsApp! Tot zover een update van het bestuur met betrekking tot de lopende zaken

En dan die WhatsApp groep: het bestuur heeft eerder een oproep gedaan je 06 nummer aan Egbert door te geven. Dan kan Egbert jouw naam toevoegen aan de WhatsApp groep. Zo kun je deelnemen aan de discussies. Het kan gesprek van aangezicht tot aangezicht niet vervangen, maar aangezien dat er voor ons als Respondeo voorlopig niet in zit, is het een experiment waard.

Voor het bestuur, Otto Kroesen

De moderne mens van Charles Taylor **Hieronder ons gesprek als bestuur:**

Rudolf:

(enkele opmerkingen bij de tekst van blz. 674-702 van A secular age)

Vooraf

Charles Taylor werd geboren in 1931 in Canada en woont daar al zijn hele leven. Hij groeide op in Montreal en had een R.K.- Franssprekende moeder en een anglicaanse Engelssprekende vader. Als filosoof ontleent Taylor zijn grootste bekendheid aan studies over het zelf- verstaan van de moderniteit. Secularisatie en het Zelf zijn trefwoorden in zijn oeuvre.

Rosenstock werd geboren in 1888 in Duitsland en leefde een groot deel van zijn leven in de V.S. Hij groeide op in een Joods gezin in Berlijn (met Duits als moedertaal), maar werd christen. Hij was rechtsgeleerde, historicus, socioloog, taalgeleerde en (cultuur-) filosoof. Bij Rosenstock draait veel om de begrippen tijd, taal en geschiedenis.

Rosenstock-Taylor

Er zijn veel verschillen aan te wijzen tussen Rosenstock en Taylor. Dat maakt bovenstaande wel duidelijk. Maar er zijn ook veel overeenkomsten. Voor beiden is filosofie geen abstracte theorie, maar komt op uit en wordt concreet in het leven. Filosofie en geloof is voor beiden geléefde praktijk. Verder zijn historische perspectieven voor beiden cruciaal en schetsen ze beiden met behulp van (of aan de hand van) de geschiedenis een beeld van de tijd waarin ze leven. Daar ligt ook vaak de bron van hun maatschappij kritiek (b.v. de kritische kanttekeningen bij de objectiveringen). De zeggingskracht van menselijke taal is voor beiden fundamenteel en beiden staan ze open naar de toekomst van de christelijke traditie. Daarbij zijn ze alle twee ook zeer breed georiënteerd. Overigens is de manier waarop beide mannen accenten plaatsen en zich uitdrukken heel verschillend.

Taylor beschrijft deze tijd en probeert daar zicht op te krijgen aan de hand van Augustinus, Voltaire en Nietzsche. Augustinus staat daarbij voor het theïstische, Voltaire voor het humanistische en Nietzsche voor het anti-humanistische.

Vereenvoudigd zou je kunnen zeggen dat er een visie bestaat waarbij God in het middelpunt staat, een visie waarbij de mens in het middelpunt staat en een visie waarbij zeer kritische vragen gesteld worden bij zowel het theïstische en het humanistische standpunt. Taylor kiest niet zozeer voor één van de drie visies, maar benadrukt dat elk van die drie posities een zekere kracht en een zekere waarde heeft.

Otto:

De moderne mens leeft in fragmenten. Hij hoort nergens bij of overal een beetje. Hij is agnostisch, atheïstisch of a-religieus, maar hij is ook post-seculier, zo gaat hij ook op pelgrimage of naar de Mattheuspassie. In zijn boek 'A secular age' ziet Taylor onze Westerse seculiere samenleving als voortzetting van de tijd daarvoor. Dat zou je een mooi Rosenstock inzicht kunnen noemen. Telkens wijst Rosenstock erop dat een nieuwe periode wel een nieuwe inzet betekent, maar ook bewust of onbewust de aansluiting zoekt met de vorige periode. Ook die moet worden beërfd. Maar Rosenstock trekt het ook breder. Er is meer aan de hand met die zogenaamde secularisatie. Vaak betekent het niet dat we een ander discours hebben, dat we seculiere termen gebruiken in plaats van religieuze. Vaak betekent het dat we eenvoudigweg op klein formaat leven. Zodat we helemaal geen discours meer hebben. We hebben gewoon

niks meer te zeggen. Iets te zeggen hebben (of niet) heeft twee betekenissen: zeggenschap (1) maar ook, iets in huis hebben om te zeggen (2). Wij zijn deel van een onpersoonlijke moderne maatschappelijke machine en voelen daarom geen persoonlijke verantwoordelijkheid. De spieren van onze mond en keel en blijven daarom vaak ongeïfend om opdrachten te geven of op te volgen. Wij zeggen steeds minder vaak 'ik', en als we een mening hebben doen we mee met een heersende trend. Kan er zo een voortgaande heilsgeschiedenis zijn? En wat is dan de rol van de kerk, als dat de situatie is?

Jürgen:

Een reactie op de zegswijze (zie boven) dat een traditie open kan zijn naar de toekomst. Dat riekt teveel naar voortzetting en herhaling. In dat verband een paar citaten van Rosenstock-Huessy: "Dus is een evangelisch geloof niet een veilige altijd terugkerende en begrijpelijke vorming van het leven, maar het is een tendens tot het vrije leven als christen door de enkeling." en: "Evangelisch christendom is de telkenmalige terugkeer van het ontstaan van het christendom in de ziel van de enkeling". Kortom, wij moeten niet een traditie voortzetten, maar telkens weer opnieuw uitvinden.

Vragen (Rudolf):

Misschien kunnen een aantal vragen ons helpen om in gesprek te gaan met Taylor en Rosenstock.

- a. Taylor wil ruimte laten en in gesprek blijven met alle posities. Je zou zijn methode radicaal open kunnen noemen. Hoe zouden we in dat verband de positie van Rosenstock kunnen omschrijven?
- b. Taylor is eerder descriptief dan prescriptief. Hij bespreekt historische veranderingen, zonder normatieve uitspraken te doen. Hoe kijken wij in dat verband naar Rosenstock?
- c. Taylor spreekt over de kerk en de erfenis van het christendom en bezigt vaak het woord religie. Zou je Rosenstock niet vooral een a-religieus denker kunnen noemen?

Otto:

Alvast een reactie op b.: Taylor is eerder descriptief dan prescriptief. Dat klopt wel, althans hij neemt meestal die pose aan, omdat hij aansluit bij de geest van de tijd. Maar hij spreekt ook meermalen van zogenaamde "strong values", waarmee hij bedoelt dat er waarden zijn waar je niet omheen kunt, die zich opleggen. Die zijn niet door ons gemaakt of bedacht. In een seculiere verpakking krijg je als lezer daarmee eigenlijk een theologisch presentje. Want als ik in plaats van "strong values" het woord "gebodsethiek" gebruik, bedoel ik waarschijnlijk hetzelfde, maar zit ik ineens in theologisch vaarwater. Wat is het verschil?

Het ga jullie goed en tot spoedig horens. (Via de mail, de app, de telefoon)
We hopen op veel reacties.

Het bestuur